

LAKIALOITE 19/2004 vp

Laki yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnalle

ALOITTEEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Lakialoitteessa ehdotetaan yksityisistä teistä annetun lain (358/1962) 13 luvun muuttamista siten, että yksityisten teiden tiekunnille säädettäi-

siin annettavaksi valtion varoista avustusta lakisääteisesti vuosittain tien kunnossapitoon ja harkinnanvaraisesti tien tekemiseen.

PERUSTELUT

Pääministeri Matti Vanhasen hallituksen ohjelmassa luvataan pyrkiä turvaamaan yksityisteiden peruspalvelutaso vähintään nykytasoisena. Tämän tavoitteen saavuttamiseksi on välttämätöntä palauttaa yksityisteille lakisääteinen valtionavustus.

Pääministeri Paavo Lipposen II hallituksen ohjelman liikenneosiossa todettiin seuraavaa: "Liikenneverkkojen kunto ja arvo säilytetään nykytasolla." Yksityistiet ovat tärkeä osa liikenneverkkoa. Ne ovat osa yhteistä arvokasta kansallisvarallisuutta. Vuosikymmenten ajan valtio osallistui vuosittain yksityisten teiden rakentamis- ja kunnossapitokustannuksiin. Näin varmistettiin tiestön syntyminen, asianmukainen kunnossapito ja pitkäjänteinen hoito. Samalla valtio turvasi mahdollisimman tasa-arvoisen kohtelun kansalaisille heidän asuinpaikastaan riippumatta.

Pääministeri Paavo Lipposen I hallitus yritti purkaa vuodesta 1996 alkaen yksityisteiden valtionapujärjestelmän. Hallitus esitti tuolloin luopumista kokonaan avustuksista. Eduskunta ei kuitenkaan tätä hyväksynyt. Voimassa oleva laki antaakin mahdollisuuden valtion talousarviossa tähän tarkoitukseen osoitettujen määrärahojen rajoissa vuosittain myöntää avustusta yksityisteiden kunnossapitoon ja parantamiseen. Käytännössä tämä on merkinnyt sitä, että yksityistiet ovat jääneet ilman riittävää valtionavustusta, koska valtion talousarvioon on varattu pie-
nehkö määräraha, josta osa on lisäksi korvamerkitty vanhojen metsien suojelupäätösten kompensointiin.

Lakialoitteessa ehdotetaan, että yksityisistä teistä annetun lain 13 luvun 93 § muutettaisiin siten, että valtionavustus yksityisten teiden kunnossapitoon palautettaisiin lakisääteiseksi ja tien tekemiseen voitaisiin antaa harkinnanvaraista valtionavustusta. Kunnossapitoavustuksen edellytyksenä olisi se, että tienpitoa varten on perustettu tiekunta ja tie on ajokelpoinen autoliikenteeseen. Lisäksi edellytyksenä olisi, että tiellä on paikkakunnalla huomattava merkitys tai että tie

on tarpeellinen pysyvän asutuksen pääsytienä vähintään 1 000 metrin matkalla ja että tien vaikutuspiirissä on vähintään yksi pysyvästi asuttu talous. Lain 93 a § esitetään muutettavaksi siten, että siinä säädettäisiin kunnossapitoavustuksen enimmäis- ja vähimmäismäärät prosentteina tien kunnossapidosta aiheutuneista kustannuksista siten kuin asetuksella tarkemmin säädetään. Tien tekemiseen annettaisiin valtionavustusta harkinnanvaraisesti valtion talousarvioon varatun määrärahan puitteissa. Lisäksi esitetään lakiin palautettavaksi 94 § asiallisesti siinä muodossa, jossa se oli ennen vuotta 1996, mikä mahdollistaa avustusten maksamisen tien tekemiseen.

Valtionavustuksen antaminen saattaa ihmiset keskenään nykyistä tasa-arvoisempaan asemaan. Se turvaa teiden hyvän hoidon. Lisäksi se lisää turvallisuutta haja-asutusalueilla, kun tietön kunto turvataan. Muun muassa metsäpalojen, eksymisten ja muiden onnettomuuksien sat-

tuessa nopea paikalle pääsy on tärkeää. Avustuksilla voidaan myös varmistaa yksityisteiden vapaa käyttöoikeus, mikä on jokamiehenoikeuden käytännön toteutumisen kannalta merkittävää. Asukkaiden lisäksi aluepoliittisesti ja kuntien talouden kannalta valtionavustuksilla on tärkeä merkitys.

Lakialoite edellyttää lakisääteisesti valtion talousarvioon vuosittain noin 15—16 miljoonan euron määrärahaa eli noin viiden miljoonan euron lisäystä vuoden 2004 talousarvion määrärahasoon (11,1 miljoonaa euroa). Osa määrärahasta palautuu yhteiskunnalle vero- ja muina tuloina ja osa korvaa talousvaikeuksissa olevien kuntien avustuksia tiekunnille.

Laki on tarkoitettu tulemaan voimaan mahdollisimman pian.

Edellä olevan perusteella ehdotamme,

että eduskunta hyväksyy seuraavan lakiehdotuksen:

Laki

yksityisistä teistä annetun lain muuttamisesta

Eduskunnan päätöksen mukaisesti
muutetaan yksityisistä teistä 15 päivänä kesäkuuta 1962 annetun lain (358/1962) 93 §:n 1 momentti ja 93 a §, sellaisina kuin ne ovat laissa 1606/1995, sekä
lisätään lakiin siitä mainitulla lailla 1606/1995 kumotun 94 §:n tilalle uusi 94 § seuraavasti:

93 §

Valtion varoista annetaan vuosittain avustusta sellaisen autolla-ajokelpoisen yksityisen tien kunnossapitoon, jota koskevien asioiden hoitamista varten on perustettu tiekunta ja

1) jolla on paikkakunnalla huomattava liikenteellinen merkitys; tai

2) joka on tarpeellinen pysyvän asutuksen pääsytienä vähintään 1 000 metrin matkalla ja jonka vaikutuspiirissä on vähintään yksi pysyvästi asuttu talous.

93 a §

Edellä 93 §:n 1 momentissa tarkoitetun avustuksen määrä on momentin 1 kohdassa mainitulla tiellä enintään 75 prosenttia ja vähintään 60 prosenttia tien laskennallisista kunnossapitokustannuksista ja 2 kohdassa mainitulla tiellä enintään 75 prosenttia ja vähintään 60 prosenttia tien sen osan laskennallisista kunnossapitokustannuksista, joka jää jäljelle, kun tien avustuskelpoisesta pituudesta vähennetään 100 metriä kutakin sen vaikutuspiirissä olevaa pysyvästi asuttua taloutta kohti. Laskennallisista kunnossapitokustannuksista säädetään tarkemmin valtioneuvoston asetuksella. Lauttapaikan ja vuo-

sittain purettavan sillan osalta avustuksen enimmäismäärä on 80 prosenttia ja talvitien osalta 65 prosenttia hyväksyttävistä todellisista käyttö- ja kunnossapitokustannuksista. Lauttapaikkojen ylläpitoon ja vuosittain purettaviin siltoihin myönnettävistä valtionavustuksista voidaan maksaa yksityistiekunnille enakkona enintään 80 prosenttia edellisen vuoden toteutuneista kustannuksista.

94 §

Valtion varoista voidaan antaa avustusta 93 §:n 1 momentissa tarkoitetun tien tekemiseen vuosittain valtion talousarvioon otetun määrärahan rajoissa sen mukaan kuin valtioneuvoston asetuksella tarkemmin säädetään. Erityisestä syystä voidaan valtionavustusta myöntää myös sellaisen yksityisen tien tekemiseen, jota koskevien asioiden hoitamista varten ei ole perustettu tiekuntaa.

Tämä laki tulee voimaan _____ päivänä _____ kuuta 20 _____.

Helsingissä 4 päivänä maaliskuuta 2004

Toimi Kankaanniemi /kd
Leena Rauhala /kd

Kari Kärkkäinen /kd
Sari Essayah /kd